

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-595/20 – 1

Zaak C-595/20

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

13 november 2020

Verwijzende rechter:

Oberster Gerichtshof (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 september 2020

Verzoekende partij:

UE

Verwerende partijen:

ShareWood Switzerland AG

VF

REPUBLIEK OOSTENRIJK

[OMISSIS]

OBERSTER GERICHTSHOF

Het Oberste Gerichtshof (hoogste federale rechter in civiele en strafzaken, Oostenrijk), optredend als rechter in laatste aanleg (Revisionsgericht) in arbeids- en sociaalrechtelijke zaken [OMISSIS], heeft in de zaak tussen de verzoekende partij UE, [OMISSIS], [OMISSIS] en de verwerende partijen 1) ShareWood Switzerland AG, [OMISSIS] Zürich (Zwitserland), [OMISSIS] en 2) VF, [OMISSIS], [OMISSIS] betreffende een vordering van 202 045,38 EUR plus rente en kosten, op het beroep tot „Revision” van de verzoekende partij tegen het arrest van 25 februari 2020 van het Oberlandesgericht Wien (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Wenen, Oostenrijk), optredend als appelrechter, [OMISSIS] waarbij het vonnis van het Handelsgericht Wien (handelsrechter

Wenen, Oostenrijk) van 9 september 2019 [OMISSIS] is bevestigd, [OMISSIS] de volgende

be s l i s s i n g

gegeven:

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag: [**Or. 2**]

Moet artikel 6, lid 4, onder c), van verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst aldus worden uitgelegd dat overeenkomsten tussen een onderneming en een consument voor de aankoop van teak- en balsabomen, die beogen de bomen in eigendom te verwerven, te beheren, te oogsten en met winst te verkopen en ten behoeve daarvan zowel een huurovereenkomst als een dienstenovereenkomst bevatten, moeten worden beschouwd als „overeenkomsten die een zakelijk recht op een onroerend goed of de huur van een onroerend goed tot onderwerp hebben” in de zin van deze bepaling?

II. [OMISSIS].

Motivering:

I. Feiten:

De eerste verweerster is een naamloze vennootschap naar Zwitsers recht. De tweede verweerder is lid van de raad van bestuur en de bedrijfsleider van deze vennootschap. De eerste verweerster biedt investeringen in Zuid-Amerikaanse plantages voor hardhout en edel hout aan.

Tussen januari 2012 en juni 2014 hebben verzoeker, een consument die in Wenen woont, en de eerste verweerster een raamovereenkomst en in totaal vier overeenkomsten voor de aankoop van teak- en balsabomen in Brazilië gesloten. De vier koopovereenkomsten hadden betrekking op 705 teakbomen voor 67 328,85 EUR (275551-V1), [**Or. 3**] 2 690 teakbomen voor 101 716,53 EUR (275551-V2), 2 600 teakbomen voor 111 583,34 EUR (275551-V3) en 1 860 balsabomen voor 32 340 EUR (275551-V4). De raamovereenkomst bevatte tevens een pachtovereenkomst en een dienstenovereenkomst. De pachtovereenkomst regelde het recht om de bomen te laten groeien en de pachtprijs was inbegrepen in de koopsom. Met de dienstenovereenkomst gaf verzoeker de eerste verweerster de opdracht de bomen te exploiteren en te beheren, het hout ervan te oogsten en te verkopen en de netto-houtopbrengst aan hem over te maken. Het verschil met de bruto-opbrengst vormde de als percentage van de opbrengst omschreven vergoeding voor deze diensten van de eerste verweerster.

De eerste verweerster maakte reclame voor de investering door gewaarborgde houtopbrengsten en eigendom van de bomen, een opbrengst die het drievoud van de koopprijs bedroeg en een rendement tot 12 % per jaar bij een betrekkelijk laag risico in het vooruitzicht te stellen.

De door de eerste verweerster en verzoeker in 2012 ondertekende raamovereenkomst bevatte onder andere de volgende bepalingen [OMISSIS]:

„3.1. SWS [de eerste verweerster] verkoopt de bomen op de plantages van SWS en SWB in eigen naam en voor eigen rekening aan de KOPER. SWS verbindt zich ertoe de eigendom van de bomen over te dragen aan de KOPER zodra deze de koopprijs heeft betaald.

3.2. De KOPER koopt reeds aangeplante en gemarkeerde bomen. Het markeren van de bomen vindt plaats tot zij worden geoogst en verkocht, waarbij gebruikgemaakt wordt van een bomeninventaris die het boomnummer, het lotnummer, het perceelnummer en het plantagenummer vermeldt.

[...]

4.2. Na ontvangst van zijn betaling wordt aan de KOPER een boomcertificaat [Or. 4] met de herkenningskenmerken van de gekochte bomen betekend ter bevestiging dat de koop is voltrokken.

[...]

7. Pachten van de grond

7.1. Door de bomen te kopen, pacht de KOPER tegelijkertijd de bijbehorende grond (zie afzonderlijke overeenkomst) zolang de van SWS gekochte bomen daarop staan, doch hoogstens voor de duur die in de afzonderlijke overeenkomst is gespecificeerd. De pacht behelst enkel het recht de gekochte bomen te laten groeien.

7.2. De pachtprijs is in de koopprijs begrepen.

[...]

7.3. De pacht kan alleen worden overgedragen door de bomen door te verkopen. Onderpacht is uitgesloten.

8. Doorverkoop van de bomen door de KOPER

8.1. De KOPER kan zijn bomen te allen tijde met of zonder dienstenovereenkomst aan een derde verkopen en de eigendom daarvan aan de derde overdragen. De KOPER verbindt zich ertoe de bijbehorende pacht aan de derde over te dragen en deze verplichting aan de derde op te leggen.

[...]

9. *Behoud van de waarde van de gekochte bomen*

9.1. *Voor de ontwikkeling en het behoud van de waarde van de bomen raadt SWS aan om deze regelmatig te verzorgen. SWS biedt deze dienst aan via de dienstenovereenkomst.*

[...]

11. *Met dienstenovereenkomst*

11.1. *Door een dienstenovereenkomst met SWS te sluiten, geeft de KOPER SWS de opdracht om de gekochte bomen overeenkomstig de regels voor het plantagebeheer en met inachtneming van de internationale normen inzake het [Or. 5] duurzame plantagebedrijf te exploiteren, te beheren, het hout ervan te oogsten en te verkopen en de netto-opbrengst van de houtverkoop aan de KOPER te betalen door overmaking op de opgegeven bankrekening. Voorts neemt SWS alle verplichtingen over die verband houden met de pacht van de grond.*

[...]

11.9. *SWS beslist in naam van de KOPER en met inachtneming van de regels voor het plantagebeheer welke bomen in welk jaar worden geoogst en stelt de KOPER vóór de oogst daarvan in kennis. Tenzij de KOPER het voorstel inzake de oogst binnen 10 dagen na ontvangst van de informatie per post of per e-mail afwijst, wordt het geacht te zijn aanvaard.*

[...]

15.1. *SWS verzekert de grond en de teakbomen (maar niet de andere bomen) tegen brand, blikseminslag, hevige wind, neerslag en vorstschade voor de KOPER en voor zichzelf gedurende de eerste vier jaar na het aanplanten ervan. De KOPER neemt er nota van dat een verlies van minder dan 10 % van de teakbomen niet wordt gedekt door de verzekering.*

[...]

24.1. *De raamovereenkomst en alle afzonderlijke overeenkomsten zijn onderworpen aan Zwitsers materieel recht, met uitsluiting van (i) internationale verdragen, waaronder het Verdrag der Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken van 11 april 1980 (CISC), en (ii) de collisieregels.*

[...]”

Overeenkomst V3 is door verzoeker en de eerste verweerster met wederzijds goedvinden ontbonden.

II. Vorderingen en argumenten van partijen: [Or. 6]

Verzoeker vordert hoofdelijke veroordeling van verweerders tot betaling van (tot op heden) 201 385,38 EUR, te vermeerderen met rente en kosten, in ruil voor de overlegging van alle boomcertificaten en de eventuele overdracht van alle daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen. Hij stelt dat hij op grond van de bepalingen van Oostenrijks recht – bijvoorbeeld § 3 Konsumentenschutzgesetz (Oostenrijkse wet inzake consumentenbescherming, „KSchG”) in de versie van vóór de [Oostenrijkse] wet tot omzetting van de richtlijn consumentenrechten, BGBl I 2014/33 – (ook) recht heeft op ontbinding van overeenkomsten V1, V2 en V4, en op schadevergoeding. De eerste verweerster is haar verplichting uit hoofde van de koopovereenkomst om de eigendom van de bomen aan verzoeker over te dragen, niet nagekomen.

Verweerders betwisten verzoekers vordering en verzoeken om afwijzing ervan.

III. Verloop van de procedure:

De **rechter in eerste aanleg** heeft de vordering afgewezen. Hij was van oordeel dat de overeenkomsten moeten worden aangemerkt als consumentenovereenkomsten in de zin van artikel 6 van de Rome I-verordening. Volgens artikel 6, lid 2, van de Rome I-verordening kan een rechtskeuze worden gemaakt, maar daarbij mag echter niet worden afgeweken van dwingende bepalingen van het consumentenbeschermingsrecht (in casu het Oostenrijks consumentenbeschermingsrecht) dat toepasselijk zou zijn geweest bij gebreke van rechtskeuze. Overeenkomstig artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening is lid 2 evenwel niet van toepassing op overeenkomsten die een zakelijk recht op een onroerend goed of de huur van een onroerend goed tot onderwerp hebben. De vraag wat een onroerend goed is, moet conform het gemeenschapsrecht worden uitgelegd. Voor zover kan worden nagegaan, heeft het Hof nog geen uitspraak gedaan over de situatie die in casu aan de orde is. Overeenkomstig punt 45 van de toelichting op de [Or. 7] EU-btw-regels betreffende de plaats van een dienst voor diensten met betrekking tot onroerend goed die in 2017 in werking [zijn getreden], zijn goederen die niet of niet gemakkelijk kunnen worden verplaatst, onroerende goederen. Aangezien het in het hoofdgeding niet om bomen van een boomkwekerij of iets dergelijks gaat, die in potten worden gehouden en te allen tijde vervoerd moeten kunnen worden, maar om bomen die jaren moeten groeien om het hout ervan met winst te kunnen verkopen, moet ten aanzien van deze vraag worden aangenomen dat het om koopovereenkomsten voor onroerende goederen gaat. Ook de overeenkomst inzake de pacht van de grond valt onder de uitzondering van artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening. Derhalve is Zwitsers recht van toepassing.

De **appelrechter** heeft het hoger beroep van verzoeker verworpen. In het bijzonder deelde hij de opvatting van de rechter in eerste aanleg dat de

contractuele verbintenis tussen verzoeker en de eerste verweerster ingevolge de gemaakte rechtskeuze wordt beheerst door Zwitsers recht.

Het **Oberste Gerichtshof** moet thans uitspraak doen op verzoekers beroep tot „Revision” tegen dat arrest. Verzoeker baseert zijn vorderingen in de procedure tot „Revision” ook weer op Oostenrijks consumentenbeschermingsrecht. Indien de aannahme van de lagere rechters dat de raamovereenkomst en de afzonderlijke overeenkomsten onder de uitzonderingsbepaling van artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening vallen, onjuist wordt bevonden, moet tenminste een deel van de aangevoerde rechtsgronden nader worden onderzocht.

IV. Rechtsgrondslagen:

Unierechtelijke grondslagen:

De relevante bepalingen van de Rome I-verordening luiden als volgt:

„Artikel 3

Rechtskeuze door partijen [Or. 8]

1. Een overeenkomst wordt beheerst door het recht dat de partijen hebben gekozen. De rechtskeuze wordt uitdrukkelijk gedaan of blijkt duidelijk uit de bepalingen van de overeenkomst of de omstandigheden van het geval. Bij hun keuze kunnen de partijen het toepasselijke recht aanwijzen voor de overeenkomst in haar geheel of voor slechts een onderdeel daarvan.

[...]

Artikel 6

Consumentenovereenkomsten

1. Onverminderd de artikelen 5 en 7 wordt de overeenkomst gesloten door een natuurlijke persoon voor een gebruik dat als niet bedrijfs- of beroepsmatig kan worden beschouwd („de consument”) met een andere persoon die handelt in de uitoefening van zijn bedrijf of beroep („de verkoper”) beheerst door het recht van het land waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft, op voorwaarde dat:

- a) de verkoper zijn commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in het land waar de consument woonplaats heeft, of*
- b) dergelijke activiteiten met ongeacht welke middelen richt op dat land of op verscheidene landen, met inbegrip van dat land,*

en de overeenkomst onder die activiteiten valt.

2. *Niettegenstaande lid 1 kunnen de partijen overeenkomstig artikel 3 het recht kiezen dat van toepassing is op een overeenkomst die voldoet aan de voorwaarden van lid 1. Deze keuze mag er evenwel niet toe leiden dat de consument de bescherming verliest welke hij geniet op grond van bepalingen waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken volgens het recht dat overeenkomstig lid 1 toepasselijk zou zijn geweest bij gebreke van rechtskeuze [Or. 9].*

[...]

4. *Leden 1 en 2 zijn niet van toepassing op:*

[...]

c) *overeenkomsten die een zakelijk recht op een onroerend goed of de huur van een onroerend goed tot onderwerp hebben, met uitzondering van de overeenkomsten die een recht van deeltijds gebruik in de zin van richtlijn 94/47/EG tot onderwerp hebben;*

[...]”

V. Prejudiciële vraag:

1. Verzoeker bestrijdt in zijn beroep tot „Revision” de opvatting van de lagere rechters over het toepasselijke recht met het argument dat er sprake is van een „gemengde overeenkomst op het gebied van investeringen in grondstoffen met betrekking tot onroerende goederen” die niet onder de uitzondering van artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening valt.

2.1 Het staat vast dat de contractuele verbintenis tussen verzoeker en de eerste verweerder binnen de werkingssfeer van artikel 6, lid 1, onder b), van de Rome I-verordening valt. Bijgevolg moet het Oostenrijks zakenrecht (als het recht van het land waar verzoeker zijn gewone verblijfplaats heeft) worden toegepast op de raamovereenkomst en de afzonderlijke overeenkomsten. Partijen zijn echter overeengekomen dat Zwitsers recht van toepassing is. Overeenkomstig artikel 6, lid 2, van de Rome I-verordening mag de rechtskeuze er evenwel niet toe leiden dat de consument de bescherming verliest welke hij geniet op grond van bepalingen waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken volgens het recht dat overeenkomstig lid 1 toepasselijk zou zijn geweest bij gebreke van rechtskeuze. **[Or. 10]**

2.2 Onder de bepalingen waarvan „niet bij overeenkomst kan worden afgeweken”, vallen alle bindende bepalingen van contractuele aard, die ofwel consumentenbescherming uitdrukkelijk regelen ofwel voorzien in bescherming voor zwakkere contractpartijen (bijvoorbeeld regels over de strijdigheid van overeenkomsten met de goede zeden). Daartoe behoren de door verzoeker in casu aangevoerde rechtsgrondslagen.

3.1 Verzoeker kan zich echter daarop alleen beroepen indien de overeenkomst niet valt onder de uitzondering op de collisieregels inzake consumentenbescherming in artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening.

Artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening heeft [zoals artikel 4, lid 1, onder c), en artikel 11, lid 5, van de Rome I-verordening] betrekking op „overeenkomsten die een zakelijk recht op een onroerend goed of de huur van een onroerend goed tot onderwerp hebben”.

Voor het Oberste Gerichtshof rijst derhalve de vraag welke betekenis moet worden gegeven aan deze – autonoom uit te leggen [zie met betrekking tot artikel 16, lid 1, Executieverdrag: arrest van het Hof van 10 januari 1990, Reichert, C-115/88, EU:C:1990:3, punt 8] – begrippen.

3.2.1 Volgens de rechtspraak van het Hof moeten de begrippen (overeenkomstig overweging 7 van de Rome I-verordening) worden uitgelegd in overeenstemming met artikel 22, punt 1, van de Brussel I-verordening en artikel 24, punt 1, van de Brussel I bis-verordening. Daarnaast kan ook gebruik worden gemaakt van de bevindingen van het Hof aangaande artikel 4, lid 3, EVO (conclusie van advocaat-generaal J. Kokott van 31 januari 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:86, punten 34 en 36); [OMISSIS].

Artikel 4, lid 3, EVO – dat strikter is geformuleerd dan in de Rome I-verordening – verwijst naar een overeenkomst die een [Or. 11] „zakelijk recht op of een recht tot gebruik van een onroerend goed” tot onderwerp heeft. De formulering werd gewijzigd om haar af te stemmen op de bewoordingen van artikel 22, punt 1, van de Brussel I-verordening (artikel 24, punt 1, van de Brussel I bis-verordening) [OMISSIS].

3.2.2 Volgens standpunten die in de rechtsliteratuur worden verdedigd [OMISSIS], wordt onder onroerende zaken uitsluitend grond en delen daarvan (bijvoorbeeld de eigendom van een woning) verstaan, doch niet (in fysieke zin) roerende zaken die het desbetreffende recht van de plaats waar het goed is gelegen, gelijkstelt met onroerende goederen (bijvoorbeeld vliegtuigen of schepen) of als onroerende zaken behandelt (essentiële onderdelen, in voorkomend geval ook zaken die vast met de grond verbonden zijn).

Daarom wordt gesteld dat ook voorwerpen die aard- en nagelvast met de grond zijn verbonden, roerende zaken in de zin van artikel 4, lid 1, onder a) [artikel 6, lid 4, onder c)], van de Rome I-verordening kunnen vormen. Meer bepaald wordt onder roerende zaken in eerste instantie verstaan, alle lichamelijke – en dus ruimtelijk afbakenbare – voorwerpen, die ook levende organismen, zoals bijvoorbeeld planten, omvatten [OMISSIS].

3.3.1 Uit deze uiteenzetting blijkt dat de in het hoofdgeding verkochte bomen moeten worden gekwalificeerd als roerende zaken in de zin van de Rome I-verordening, temeer daar de overeenkomst in de eerste plaats is gericht op het

behalen van een opbrengst uit de houtverkoop en dus op het oogsten van de bomen.

3.3.2 De verwijzing naar de toelichting op de EU-btw-regels betreffende de plaats van een dienst voor diensten met betrekking tot onroerend goed die in 2017 in werking zijn getreden [uitvoeringsverordening (EU) nr. 1042/2013] [Or. 12] is niet overtuigend. Het begrip „onroerend goed” is in artikel 13 ter wettelijk gedefinieerd „[v]oor de toepassing van richtlijn 2006/112/EG”. Volgens overweging 18 is het enkel bedoeld om te zorgen voor een uniforme fiscale behandeling door de lidstaten van diensten die in verband met een onroerend goed worden verricht.

3.3.3 De voornaamste reden voor de uitsluitende bevoegdheid van de gerechten van het land waar het onroerend goed is gelegen, is dat het gerecht van de plaats waar het onroerend goed is gelegen, vanwege zijn nabijheid het best in staat is zich op de hoogte te stellen van de feitelijke situatie en de ter zake geldende voorschriften en gebruiken toe te passen, in de regel de voorschriften en gebruiken van de staat waar het onroerend goed is gelegen [arrest van het Hof van 10 januari 1990, Reichert, C-115/88, EU:C:1990:3, punt 10]. In deze zin wordt de uitzondering op de collisieregels inzake consumentenbescherming in artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening ook in de rechtsliteratuur gerechtvaardigd op grond dat overeenkomsten met betrekking tot zakelijke rechten op onroerende goederen of de huur van een onroerend goed regelmatig een zeer nauwe band met de plaats van ligging van het goed vertonen. Overwegingen in verband met consumentenbescherming komen daarbij slechts op de tweede plaats [OMISSIS]. Het valt evenwel te betwijfelen of het onderhavige model om te investeren in bomen een afwijking van de collisieregels inzake consumentenbescherming rechtvaardigt.

3.3.4 Het Hof heeft daarenboven reeds gepreciseerd dat een vordering tot ontbinding van een overeenkomst tot verkoop van onroerend goed en tot betaling van schadevergoeding, wegens deze ontbinding, niet valt binnen het toepassingsgebied van de regel inzake de exclusieve bevoegdheid betreffende zakelijke rechten op onroerende goederen, die is vervat in artikel 16, lid 1, Executieverdrag, omdat de vordering [Or. 13] eventueel gevolgen heeft voor het eigendomsrecht op dat onroerend goed, maar niettemin haar grondslag vindt in een persoonlijk recht [beschikking van 5 april 2001, Gaillard, C-518/99, EU:C:2001:209, punt 18].

Zelfs wanneer deze rechtspraak overeenkomstig wordt toegepast, kan er in het hoofdgeding geen sprake zijn van indeling onder artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening.

3.4 Volgens het Oberste Gerichtshof is alleen al niet voldaan aan het tweede uitzonderingsgeval van artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening omdat de overeenkomst niet hoofdzakelijk betrekking heeft op het gebruik van onroerende goederen [zie arrest van 14 december 1977, Sanders, C-73/77,

EU:C:1977:208, punt 16]. De pacht van de grond heeft geen zelfstandig doel – dat losstaat van de koop van de bomen –, maar dient alleen ter uitvoering en ondersteuning van de koop- en dienstenovereenkomsten.

4. Evenwel moet in herinnering worden gebracht dat artikel 24, punt 1, van de Brussel I bis-verordening (net zoals de voorlopers daarvan), als bepaling die uitsluitende bevoegdheid toekent, rekening houdt met bijzondere procedurele belangen die mogelijk niet in elk geval kunnen worden toegepast op het conflictenrecht [OMISSIS]. De uitlegging van artikel 6, lid 4, onder c), van de Rome I-verordening zou dus, in vergelijking met artikel 24, punt 1, van de Brussel I bis-verordening, kunnen afhangen van andere overwegingen die tot op heden niet in aanmerking zijn genomen, waarbij in het gunstigste geval ermee rekening wordt gehouden dat een rechtskeuze – zoals in casu – juist niet leidt tot de toepassing van het recht van de plaats waar het goed is gelegen (Brazilië), hoewel de uitzondering op de collisieregels inzake consumentenbescherming kennelijk uitgaat van een nauwe band tussen de overeenkomst en de plaats waar het goed is gelegen.

IV. Procedurele aspecten: [Or. 14]

Als rechterlijke instantie in laatste aanleg is het Oberste Gerichtshof gehouden zich tot het Hof te wenden wanneer de juiste toepassing van het Unierecht niet zo evident is dat redelijkerwijs geen ruimte voor twijfel kan bestaan. In casu is sprake van dergelijke twijfel.

De procedure inzake verzoekers beroep tot „Revision” moet worden geschorst tot de uitspraak van het Hof.

Oberster Gerichtshof,

Wenen, 28 september 2020

[OMISSIS]